

РЕШЕНИЕ

№ 10841

гр. София, 04.07.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXVI КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 07.06.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Наталия Ангелова

ЧЛЕНОВЕ: Ванина Колева

Мариета Райкова

при участието на секретаря Макрина Христова и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **3287** по описа за **2024** година докладвано от съдия Наталия Ангелова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 72, ал. 4 от Закона за Министерството на вътрешните работи /ЗМВР/ във вр. с чл.208-228 от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по касационна жалба на полицейски орган при 04 РУ при СДВР, чрез пълномощник- юрк. А. А., срещу Решение № 5935/20.12.2022 година, постановено по НАХД № 15913/2023 година по описа на СРС, 111 състав отменящо Заповед за задържане на лице рег. № 228зз-1199/28.10.2023 година, издадена от Полицейски орган при 04 РУ при СДВР, с която последният на основание чл. 72, ал. 1, т. 2 от ЗМВР, е упражнил правото на полицейско задържане за срок от 24 часа спрямо Н. И. О..

В касационната жалба се навеждат доводи за неправилност на обжалваното съдебно решение. Твърди се, че неправилно СРС е приел, че оспорената заповед е издадена в нарушение на нормативно регламентирани изисквания за съдържание на акта, тъй като не са посочени конкретно данни, обосноваващи налагането на административната мярка по чл. 72 от ЗМВР. Иска се отмяна на Решението и присъждане на юрисконсултско възнаграждение в полза на СДВР и се прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение.

В съдебно заседание, касаторът – П. Н.- Полицейски орган при 04 РУ при СДВР редовно призван, не се явява и не изпраща представител. От процесуалния представител на същия не е постъпила писмена защита.

Ответникът по касация- Н. И. О., редовно и своевременно призван, се явява лично, оспорва касационната жалбата като неоснователна и моли да бъде отхвърлена.

Представителят на СГП- прокурор К. изразява становище за неоснователност на касационната жалба.

Административен съд-София-град, след като прецени събраните по делото доказателства, ведно с доводите и изразените становища на страните, прие за установено следното:

Касационната жалба е подадена в срока по чл. 211, ал. 1 АПК, от надлежна страна, която има право и интерес от обжалването, поради което е процесуално допустима и следва да бъде разгледана по същество.

Със съдебно решение № 5935/20.12.2022 година, постановено по НАХД № 15913/2023 година по описа на СРС, 111-ти състав е отменил Заповед за задържане на лице рег. № 228зз-1199/28.10.2023 година, издадена от Полицейски орган при 04 РУ при СДВР, с която последният на основание чл. 72, ал. 1, т. 2 от ЗМВР е задържал за срок от 24 часа, във връзка с неизпълнение на полицейско разпореждане- Н. И. О..

За да постанови същото, въззивният съд е обосновал правен извод, че обжалваната заповед за задържане е била издадена от материално и териториално компетентен орган при спазване на предвидената в закона форма по чл. 59, ал. 2 от АПК, съобразно разпоредбите на чл.72, ал. 1 от ЗМВР.

Съгласно чл. 74, ал. 2, т. 2 ЗМВР заповедта следва да съдържа фактическите и правни основания за задържането. Видно от нейното съдържание е, че в него липсва каквито и да било фактически констатации, които да мотивират полицейския служител да задържи конкретното лице. Изложеното в нея описание е недостатъчно, за да обуслови преценката за законосъобразността на акта, както и да гарантира правата на накърненото от нея лице да узнае в пълен обем всички факти и обстоятелства, свързани с неговото задържане и да може адекватно да организира защитата си.

В решението от 24 юни 2014 г. на ЕСПЧ по делото П. и П. срещу България по жалби № 50027/08 и № 50781/09 е посочено, че чл. 5, § 1, б. „с“ (буква „в“) от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи изисква лицето да е задържано по „обосновано подозрение“, че е извършило престъпление. Т. подозрение не може да бъде общо и абстрактно (параграф 46). Позоваването само на приложимите разпоредби, но не на каквито и да било специфични обстоятелства или действия само по себе си може да бъде достатъчно основание за Съда да заключи, че лишаването от свобода на жалбоподателите е несъвместимо с принципа на защита от произвол (параграф 47).

Настоящият състав на АССГ споделя извода на СРС за незаконосъобразност на

оспорената заповед поради несъответствието ѝ с целта на закона и в нарушение на принципа за съразмерност по чл. 6 АПК. Задържането за срок от 24 часа по чл. 72, ал. 1, т. 2 ЗМВР представлява принудителна административна мярка по смисъла на чл. 22 ЗАНН, която се прилага с цел да се предотврати възможността лицето да извърши престъпление или да се укрие. Законосъобразно съдът е приел, че в случая не се установява съответствието на оспорения акт за задържане с посочените цели.

Настоящата инстанция не споделя възражението, направено в касационната жалба, че са били налице данни за извършено престъпление към момента на издаване на процесната заповед, още повече, че не става ясно какво е конкретното участие на ответника в разследваното престъпление. Заповедта е издадена с правно основание чл. 72, ал. 1, т. 2 ЗМВР. Нормата на чл. 72, ал. 1 ЗМВР регламентира мерки за административна принуда с цел обезпечаване на дейността на полицейските органи по чл. 6, ал. 1 ЗМВР - оперативно-издирвателна, охранителна, разследване на престъпления; превантивна. Задържането на основание чл. 72, ал. 1, т. 2 ЗМВР за срок не по-дълъг от 24 часа представлява по смисъла на чл. 22 ЗАНН принудителна административна мярка, която има за цел да се предотврати възможността лицето да извърши престъпление или да се укрие. За прилагане на нормата е достатъчно наличие на данни за извършено престъпление и данни то да е извършено от задържаното лице, без дори да е необходимо да се уточнява характера на престъплението. Тези данни следва да са налични преди издаване на заповедта за задържане. За да може да бъде извършена преценка за законосъобразност на акта, налагащ ограничителната мярка, той следва да съдържа минимални реквизити съгласно изискванията на общия процесуален закон - АПК, чиято приложимост не е изключена от специалния ЗМВР.

В нормата на чл. 74, ал. 2 ЗМВР са изчерпателно изброени реквизитите, които трябва да съдържа заповедта за задържане на лица. В процесната заповед е посочено правното основание за задържане на лицето - чл. 72, ал. 1, т. 2 от ЗМВР, без да са посочени в него каквито и да било фактически констатации, които да мотивират полицейския служител да задържи конкретното лице. След като в специалния ЗМВР е предвиден съдебен контрол за законосъобразност на заповедите за задържане, за да бъде извършена такава преценка за законосъобразност, административният акт следва да съдържа минимални реквизити съгласно изискванията на общия процесуален закон, действието на който както посочихме не е изключено от специалния ЗМВР. Дори и в случаите, когато действа в условията на оперативна самостоятелност, полицейският орган е длъжен да обективира в заповедта конкретните причини, обосноваващи необходимостта от задържане на лицето. Това не е извършено в процесния случай – от съдържанието на процесната заповед не може по никакъв начин да се установят конкретните факти, обуславящи необходимост за задържане на жалбоподателя и съответно - лишаването му от право на свободно придвижване и лична свобода за определен период от време. Административният орган единствено е посочил фактическото основание за задържане на лицето „неизпълнение на полицейско разпореждане“, което не представлява мотивиране на акта, т. е. не е посочена необходимостта за задържане на лицето и съответно лишаването му от право на свободно придвижване и лична свобода за определен период от време. Задържаният следва да знае кои негови действия са мотивирали органа да заключи, че

е съпричастен към осъществено престъпление и да е запознат с доказателствата, сочещи тази съпричастност, за да организира адекватно своята защита. Изискването на процесуалния закон за мотивираност на административните актове е с цел да не бъде нарушавано правото на защита на лицето, адресат на акта, който следва да бъде запознат с фактическото основание за издаване на заповедта, така и с цел осъществяване на административен и съдебен контрол за законосъобразност. Посоченото съдържание на заповедта за задържане затруднява и прави до голяма степен невъзможно извършването на преценка за законосъобразност на акта, предвид липсата на каквито и да е мотиви и описание на конкретна фактическа обстановка, които да сочат на съществуването на посоченото основание. Първостепенният съд е отчел липсата на мотиви на оспорваната заповед и е постановил правилен съдебен акт, поради липсата на мотиви, установяващи и приемащи безспорни фактически установени обстоятелства от страна на полицейския орган.

Следва да се допълни и, че при задържане като процесното е приложим чл.5 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (Конвенцията). Релевантната част на член 5 на Конвенцията гласи следното:

„1. Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода, освен в следните случаи и по реда, предвидени от закона:

(...)

© законосъобразен арест или лишаване от свобода, с цел да се осигури явяване пред компетентния съгласно закона орган по обосновано подозрение за извършено престъпление, или когато задържането обосновано може да се смята за необходимо, за да се попречи на лицето да извърши престъпление или да се укрие, след като е извършило престъпление;

(...)

2. На всеки арестуван трябва незабавно да бъдат съобщени на разбираем за него език основанията за арестуването му и всички обвинения, които му се предявяват.

(...)

4. Всеки арестуван или лишен от свобода има право да обжалва законосъобразността на своето задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.“

Съдът по правата на човека е дал следното относимо към казуса тълкуване на чл.5 от Конвенцията:

„Съдът подчертава, че член 5, § 2 от Конвенцията съдържа елементарната предпазна клауза, че всяко арестувано лице трябва да знае защо е лишено от свобода си. Тази разпоредба е неотделима част от схемата за защита, предоставена от член 5: по силата на § 2 на всяко арестувано лице трябва да се каже на прост, нетехнически, разбираем за него език, съществените правни и фактически основания за неговия арест, така че да може, ако намери за уместно, да се обърне към съд, за да оспори неговата законосъобразност в съответствие с § 4. Докато тази информация трябва да се предаде „незабавно“, не е необходимо тя е разкрита изцяло от арестуващия служител в самия момент на арестуването. Дали съдържанието и незабавността на определена

информация са достатъчни се оценява за всеки отделен случай съобразно неговите специфични характеристики“ – така пар. 67 от решение от 26 октомври 2006 г., ЕСПЧ, Д. срещу България.

Посоченото право на задържаното лице по член 5, § 2 от Конвенцията е нарушено в казуса по делото, като следва да се посочи, че конвенцията въвежда изискване само „за запознаване на разираем език за основанията на задържането и непосредствено след задържането, без да въвежда изискване за писмена заповед, както чл.74, ал.1 ЗМВР, което изискване по националното право е по-висока степен на защита на гарантираното право по Конвенцията.

В случая правото на ищеца по член 5, § 2 от Конвенцията не е спазено, не само според изискванията на националното право, но и според изискванията на конвенцията - за съобщаване на разбираем език на основанията за задържане. Като пряка последица нарушаването на правото по член 5, § 2 от Конвенцията е довело и до нарушаването на § 4. от същата разпоредба, тъй като ищецът не е могъл да оспори ефективно законосъобразността на задържането му и така да докаже, че не е извършил нищо нередно и всяко съмнение за извършено от него нарушаване на установения ред,

Следва да се допълни също, че задържане като процесното представлява принудителна административна мярка по смисъла на чл.22 от ЗАНН и следва да отговаря на изискванията на тази разпоредба, а именно: “За предотвратяване и преустановяване на административните нарушения, както и за предотвратяване и отстраняване на вредните последици от тях могат да се прилагат принудителни административни мерки.“ Според заповедта се касае за неизпълнение „полицейско разпореждане“, без да се сочи какво точно, не се препраща към конкретен друг акт, в който са изложени основанията за задържане, в който смисъл не са налице основания да се приеме, че мотивите за задържането са изложени отделно. Отделно от това, обстоятелствата, посочени в докладната записка от 28.10.2024г. от административно-наказателната преписка, л. 13 от първоинстанционното дело, не са относими към основанията, предвидени в чл.22 ЗАНН за прилагането на административна принуда от полицейските органи като процесната. Според докладната записка била извършвана проверка на две лица от мъжки и женски пол, дошли две други лица, които започнали да оспорват правото на полицейските органи да извършат проверката на първите две лица. Тъй като вторите две лица с оспорването отвличали вниманието на полицейските органи от извършваната проверка, на същите било разпоредено да не пречат на проверката, след което било докладвано на ОДЧ и двете оспорващи лица били задържани в 04 РУ – едно от тези лица е и ответникът по касационното дело Н. И. О., а на едно от проверяваните лица бил съставен акт по ЗБЛД. Задържането в случая на О. не може да бъде отнесено към нито едно от основанията по чл.22 ЗАНН, доколкото полицейските органи са осъществили проверката и са съставили в резултат на това акт за нарушение, оспорването на действия на полицейски орган към момента на извършването им не е забранено от закона, нито може да се квалифицира като „съзнателно пречи“ на полицейски орган да изпълни задълженията си по смисъла на чл.72, ал.1, т.2 ЗМВР, посочена като правно основание в заповедта за задържането на Н. И. О.. Обратното, съгласно чл.3, ал.1, т. 2 от ЗМВР, основен принцип в работата на МВР е „зачитане и гарантиране на правата и

свободите на гражданите и тяхното достойнство“.

За да се определи дали някой е бил законно "лишен от свободата си" по смисъла на чл. 5 ЕКПЧ, изходната точка трябва да бъде неговото конкретно положение и трябва да се държи сметка за цяла поредица от критерии като типа, продължителността, действията и начина на прилагане на въпросната мярка (Решение от 8 юни 1976 г. Дело Е. и др. срещу Х. (E. and others v. T. N.), жалби №о. 5100/71; 5101/71; 5102/71; 5354/72; 5370/72.) Също според Съда по правата на човека, „разликата между лишаване от свобода и ограничаване на свободата е въпреки това просто разлика по степен или интензитет, а не по естество или същност.“ (Решение от 6 ноември 1980 г. по делото G. v. I., жалба № 7367/76, §92 и §93.)

Процесното задържане само ограничава правото на свободно придвижване, т.е. е „законен арест“ по смисъла на Конвенцията, не може да се определи като „лишаване от свобода“, представляващо наказание за извършено престъпление, допустимо да бъде постановено само от съд и в хипотезата по член 5, параграф 1, буква а) ЕКПЧ и чл. 30, ал.2 от Конституцията. Също не може да се определи като наказание за престъпление поради интензивността и правното положение на конкретното лице по време на задържането, макар и безспорно да представлява лишаване от правото на лична свобода. В съответствие с чл. 5 § 1 от ЕКПЧ процесният арест следва да се определи като принудителна административна мярка, различна от „лишаване от свобода“ по смисъла на наказателното право, която ограничава правото на свободно придвижване на лицето.

Всяко предвидено изключение по чл. 5, параграф 1 ЕКПЧ следва да отговаря на целта „да е пропорционално и обществено оправдано в едно демократично общество“. Целта на задържането в конкретния случай е да се осигури изпълнението на полицейско правомощие – да се преустановени поведението на лицето, което съзнателно пречи на полицейския орган да изпълни задълженията си – чл. 72, ал.1, т.2 ЗМВР. Наличието на такава цел на задържането, трябва да се разгледа независимо от нейното постигане, същевременно предпоставя ефективни действия – лицето „съзнателно пречи“, т.е. трябва да съществуват факти или информация, относими към такова поведение.

По т. 41 и т. 42 от решението на Съда по правата на човека по делото П. и П. срещу България" (P. and P. v. B. (applications nos. 50027/08 and 50781/09), Решение от 24 юни 2014г., станало окончателно на 17.11.2014г.), е приел, че съответствието на задържането с националното законодателство не е достатъчно, чл.5, параграф 1 от Конвенцията изисква в допълнение, всяко лишаване от свобода да бъде в съответствие с целите за защита на индивида от произвол. Също мотивите на решението за задържане са важен фактор, дали задържането следва да се счита за произволно.

Задържането по смисъла на Конвенцията, освен законно – на предвидено в закона основание, което в случая е изпълнено, следва да бъде и „необходимо в едно демократично общество“.

Приложени към настоящето дело изведените принципи по прилагането на чл.5, ал.1от ЕКПЧ водят до извод, че задържането на Н. И. О. , макар и да е извършено на предвидено в закона основание – чл. 72, ал.1, т.2 ЗМВР – за неизпълнение на разпореждане на полицейски орган, не е

съществувала реална необходимост в името на обществения интерес, който е следвало да бъде предпочетен над правото на зачитане на личната му свобода, тъй като оспорването на действията на полицейски орган към момента на извършването им съставлява защита на права, респективно защита от полицейски произвол, също легитимна цел на закона. В случая полицейските органи фактически са извършили проверката по ЗБЛД като са съставили акт за нарушение. Освен това са имали и други начини да извършат проверката, в случай, че намесата на О. е пречка да извършат проверката, в това число да зачетат правото на защита на проверяваните лица като им предоставят възможност да ползват адвокатска защита, в случай, че желаят. Освен това и спрямо задържаното лице полицейският орган действително е могъл да приложи по-лека мярка - като състави акт за установяване на административно нарушение, вместо да приложи най-тежката мярка - задържане, с оглед на което процесната заповед за задържане не съответства и на целта на закона.

По изложените съображения, тъй като с отменената заповед за задържане на лице не е наложена принудителна административна мярка, която постига целите по чл.22 от ЗАНН вр. чл.72, ал.1, т.2 ЗМВР, то задържането има характер на административно-наказателна санкция, непредвидена в закона.

По тези съображения, настоящият състав намира, че обжалваното съдебно решение не е засегнато от пороци съставляващи касационни основания по чл. 209 АПК и следва да бъде оставено в сила.

По изложените съображения, **АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-град, Х.** Касационен състав на основание чл.221, ал.2 АПК във вр.чл.63в ЗАНН.

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 5935 от 20.12.2022 г. по НАХД № 15913/2023 г. на СРС, НО, 111 състав.

РЕШЕНИЕТО е окончателно на основание чл.223 АПК и не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:1.

2.

